

MANTELZORG FEITEN EN CIJFERS

Bijna vier miljoen mensen zorgen voor een hulpbehoevend familielid, buur of vriend. Meer dan de helft van hen combineert die zorg met een betaalde baan.

- Ongeveer 3,7 miljoen mensen zorgen voor een hulpbehoevende verwant, buur of vriend. Circa 2,4 miljoen mensen deden dit langer dan drie maanden en/of meer dan acht uur per week.
- 40% van de mantelzorgers kan deze zorg niet delen met andere familieleden of vrienden.
- Meer dan 200.000 mantelzorgers voelen zich zwaar- of zelfs overbelast.
- Landelijk combineren ongeveer 750.000 mantelzorgers betaald werk met de jarenlange intensieve zorg aan een partner, ouder of kind met een chronische ziekte of handicap.
- 80% van de mantelzorgers vindt het geven van zorg volkomen vanzelfsprekend en is zich niet bewust van het feit dat men mantelzorger of taakcombineerder is.
- 19% van de mantelzorgers derven inkomen door minder te gaan werken, te stoppen of niet te solliciteren. Gemiddeld werkt een mantelzorger 550 uur minder per jaar dan dat ze zouden willen.

KOSTEN EN BATEN

- Als alle mantelzorg gedaan zou worden door professionele zorg, zou dat de samenleving tussen de 4 en 8 miljard euro per jaar kosten. Mantelzorgers besparen de samenleving dus enorm veel geld met hun onbetaalde (zorg)arbeid terwijl het hen zelf geld kost. In 2002 bedroegen de extra kosten en gederfde inkomsten van mantelzorgers 1,3 miljard euro.

BETAALD WERK EN MANTELZORG

45 procent van de werkende mantelzorgers vertelt zijn collega's niets over zijn zorgtaken. Daarnaast is ruim tweederde niet op de hoogte van de mogelijkheden die zijn werkgever biedt om werk met mantelzorgtaken te combineren. Dit blijkt uit onderzoek van Werk&Mantelzorg onder 511 werkende Nederlanders.

Bijna de helft van de werkende mantelzorgers vindt mantelzorg een privéaangelegenheid. Zij vertellen daarom op het werk niets over hun zorgtaken. Dit terwijl meer dan 32 procent van de mantelzorgers het werk diverse keren per jaar plotseling moet onderbreken voor mantelzorg gerelateerde taken. De werkende mantelzorgers die wel over de zorgtaken praten, vertellen dit vooral aan collega's met wie ze samenwerken (31 procent).

Enkele cijfers:

- 76 procent vindt dat mantelzorg en werk gecombineerd moet kunnen worden
- 78 procent vindt dat werkgevers de mogelijkheid moeten opnemen in de arbeidsvoorwaarden

- Bijna 60 procent van de Nederlandse werknemers overweegt indien nodig zorgtaken te combineren met werk, meer dan de helft daarvan hoopt dat de werkgever daar de ruimte voor biedt

Oplossingen om werk en gezin te combineren gelden ook voor werk en mantelzorg. Werknemers hebben het meeste baat bij het zelf kunnen indelen van werktijden of thuiswerken. Dat is een van de conclusies van een onderzoek in opdracht van de overheid naar knelpunten die werkende ouders ervaren bij de combinatie werk en gezin. Opvallend is dat juist deze aspecten ook werkende mantelzorgers kunnen helpen om hun werk met mantelzorgtaken te combineren.

VERSCHILLEN MANNEN EN VROUWEN

De combinatie van mannen en mantelzorg lijkt niet vanzelfsprekend, terwijl volgens onderzoek ruim 1,6 miljoen mannen regelmatig zorgen voor een naaste. Er zijn wel verschillen in hoe mannen en vrouwen mantelzorgen én in hoe zij dit ervaren. De publicatie 'Mannen en mantelzorg, niet te missen' van Movisie voorjaar 2016 gaat in op deze verschillen.

Ruim vier miljoen Nederlanders geven enige vorm van mantelzorg. Daarvan is 58 procent vrouw en 42 procent man. Meer dan 1,6 miljoen mannelijke mantelzorgers dus. Wanneer het gaat om zorg voor de eigen partner op latere leeftijd, verlenen mannen vaker mantelzorg dan vrouwen. Bij de zorg voor (schoon)ouders blijkt de verdeling tussen mannen en vrouwen het meest scheef te liggen: van alle mantelzorgers van (schoon)ouders is 64 procent vrouw en 36 procent man. Verder geven werkende mannen minder vaak mantelzorg dan werkende vrouwen.

Onderzoek van Movisie en Emancipator leverde opvallende verschillen op in hoe mannen en vrouwen mantelzorgen en in hoe zij die zorg ervaren.

- Mannen hebben een meer taakgerichte houding, waar vrouwen gemiddeld een meer relatiegerichte houding aannemen. Kort gezegd: mannen komen om een taak uit te voeren, bijvoorbeeld iemand douchen of vervoeren, daarna zijn ze 'klaar'. Vrouwen dragen de zorg soms 24 uur per dag met zich mee: 'Heb ik het nu goed geregeld?', 'Moet ik niet vaker gaan?.'
- Onder andere door deze taakgerichte houding voelen mannen zich minder snel belast door de mantelzorg dan vrouwen.
- Mannen vervullen andersoortige taken – en soms meer op de achtergrond – dan vrouwen. Denk bijvoorbeeld aan het doen van boodschappen, onderhoudsklussen, administratie en vervoer. Daar waar vrouwen vaker zorgtaken op zich nemen zoals lichamelijke verzorging, of meegaan naar de huisarts.
- Mannen nemen vaak geen echte zorgtaken op zich omdat 'mannen dat nu eenmaal niet horen te doen'. In veel families geldt dit (nog steeds) als ongeschreven regel.

CONCURRENTIE TUSSEN BETAALD WERK EN MANTELZORG

SCP deed in 2015 onderzoek naar de concurrentie tussen betaald werk en mantelzorg. Mantelzorg wordt hierin omschreven als zorg voor hulpbehoevende naasten. De overheid wil om zorgkosten af te remmen dat burgers meer gaan mantelzorgen. Daarnaast wil de overheid de arbeidsdeelname vergroten om de overheidsfinanciën te verbeteren. Mantelzorg en betaald werk zullen daardoor in de toekomst vermoedelijk vaker samen voorkomen. De vraag is hoe dit in de praktijk uit gaat pakken: degenen die langer moeten werken zijn vooral ouderen en vrouwen met een deeltijd baan, en dit zijn ook juist de mensen die vaak mantelzorg verlenen. Werkende mannen geven minder vaak mantelzorg dan werkende vrouwen.

Er bestaan volgens het SCP rapport twee tegenstrijdige beelden over de combinatie van betaalde arbeid en mantelzorg. In de ene visie zijn het concurrenten van elkaar, in de andere visie is er een onbenut potentieel aan menskracht in de samenleving dat ingezet kan worden. De hoofdlijnen van het overheidsbeleid is vooral gebaseerd op de tweede visie.

De toename van het aantal mantelzorgers onder werkenden komt deels doordat er meer ouderen en vrouwen werken dan vroeger, en dit zijn ook de groepen die van oudsher vaak mantelzorg geven. Uit het onderzoek blijkt dat het geven mantelzorg door werkenden vooral ten koste gaat van vrije tijd, en niet van het aantal betaalde werkuren. Dit roept de vraag op waar de grens ligt en wie de prijs betaalt van het opschuiven van de eisen van de participatiesamenleving. Deze studie laat zien dat er nu al een groep werkende mantelzorgers is die door de druk van de combinatie van taken uitvalt of minder gaat werken.